

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ФЕНОМЕН «ЗНИКНЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ» РОСІЙСЬКИХ ВОЄНАЧАЛЬНИКІВ У МЕДІА ПРОСТОРІ

Феномен зникнення з екранів телевізорів, а згодом медійна «реінкарнація» російських воєначальників під час широкомасштабної агресії російської федерації (рф) в Україну набув рис специфічного інструменту інформаційної війни.

Одним із перших прикладів була відсутність в ефірі російського телепростору міністра оборони (мо) рф с. шойгу в березні 2022 року. Так до 11 березня новини з ним про події перших днів російсько-української війни транслювались щодня, а потім він перестав з'являтися на екранах. Ймовірно, це було спричинено провалом операції Кремля під назвою «Київ за три дні», що поширило різноманітні чутки (від серцевого нападу до потрапляння у немілість в. путіна). «Технічне воскресіння» с. шойгу відбулось 18 березня на нараді постійних членів ради безпеки рф (він з'явився у відео без звуку на моніторі в. путіна). Того ж дня вийшов сюжет про те, російський мо вручає нагороди (картинка відеосюжету співпала з тою, що була опублікована тижнем раніше). Офіційне повідомлення щодо цього прозвучало від прес-секретаря Кремля д. пескова: «У шойгу зараз багато турбот» [5]. «Знайшовся» російський міністр оборони 26 березня, коли взяв участь у нараді представників оборонного комплексу (доказом чого служив фото звіт з брифінгу мо рф) [3].

За кількістю смертей у медіапросторі рекордсменом можна вважати начальника генерального штабу збройних сил (зс) рф – валерія герасимова. Перший раз його «зникнення» відбулось також після 11 березня 2022 року. За одними відомостями тоді його мовчання в ефірі пов'язане з тими самими причинами, що й шойгу – невдоволенням в. путіна ходом війни в Україні. За іншими – загибеллю його племінника, генерал-майора віталія герасимова [5]. Згодом, у травні цього ж року, з'явилася інформація, що валерій герасимов особисто прибув на передову в м. Ізюм (Україна),

де був поранений [4]. Ймовірно саме тому він був відсутній на параді в Москві 9 травня 2022 року [7].

Після заколоту євгенія пригожина, який вимагав усунення с. шойгу та в. герасимова, останній знову зникає з публічного поля, про що повідомляють засоби масової інформації (ЗМІ) 29 червня 2023 року. Цей факт викликав питання щодо його статусу та можливих чисток в керівництві російської армії [10]. Через 15 днів після завершення заколоту, 10 липня, в. герасимов повертається у медіа простір: в опублікованому на рф відео він наказує пілеглим знищити ракетні об'єкти Сил оборони України (СОУ) [11].

Найгучніший епізод «цифрового зникнення» російського начальника генштабу відбувся взимку 2024 року. Після удару СОУ по командному пункті в Севастополі (Крим) 4 січня в соцмережах та ЗМІ почала поширюватись інформація про його смерть. Тоді інформантства повідомляли, що герасимова востаннє бачили на публіці 29 грудня 2023 року, коли його сфотографували під час вручення державних нагород військовослужбовцям, які «відзначилися» під час захоплення м. Мар'їнки (Україна). Відтоді його не цитували та не згадували державні ЗМІ, а також не бачили на заходах [9]. Через 48 днів після «зникнення» начальника генштабу рф з'являється відео, на якому він вручає нагороди за захоплення українського міста Авдіївка [12].

Таємниче зникнення начальника російського генштабу відбулось й у вересні 2025 року. Тоді інформаційне поле збурила його відсутність під час закриття військових навчань «Захід – 2025». Проте на наступний день російські медіа пояснили відсутність в. герасимова тим, що він заслуховував доповіді про ситуацію в зоні так званої «спеціальної воєнної операції» та інспектував угруповання зс рф «Центр» [2].

«Медійна реінкарнація» є. пригожина є не менш захоплюючою і вже перетворилась на безперервний міф. Після червневого заколоту у 2023 році та авіакатастрофи 23 серпня відбулось його фізичне зникнення [1]. Проте до сьогодні в мережі з'являються «свідчення» його «реінкарнації». Зокрема, в травні 2024 року бойовики російської приватної кампанії «Вагнер» опублікували відео, на якому є. пригожин перебуває на кордоні держав Чад та Центральноафриканської республіки [8]. А в листопаді 2025 року підіймалась тема, що він перебуває у Венесуелі, де налагодив

тісні дружні відносини з президентом країни Ніколасом Мадуро [6]. В цих епізодах бачимо приклад того, як особистий «бренд» пережив фізичне тіло і залишився інструментом тиску на Кремль з боку радикальних сил рф.

Для чого створюються такі маніпулятивні вкиди? Відповідей може бути багато: з метою заповнити медіа-простір фальшивими новинами, для дискредитації українських та закордонних ЗМІ, для заповнення інформаційного вакууму між подіями і прийняттям рішення щодо них в. путіним, задля маскування кадрових ротаций тощо. Отже, феномен «зникнення – повернення» – це не просто збіг обставин, а керована рефлексивна операція.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аксьонов П. Як знищили літак Пригожина? Розбираємо усі версії. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-66613730> (дата звернення: 19.02.2026).

2. Де начгенштабу Герасімов? Розбираємось з чим пов'язане таємниче зникнення російського генерала. URL: <https://dif.org.ua/-article/de-nachgenshtabu-gerasimov-rozbiraemos-z-chim-povyazane-taemniche-zniknennya-rosiyskogo-general#> (дата звернення: 19.02.2026).

3. Згурець С. Шойгу знайшовся, в ерефії його показали ще живим, але чи то надовго. URL: https://defence-ua.com/minds_and_ideas/shoygu_znajshovsja_v_erefiji_jogo_pokazali_sche_zhivim_ale_chi_to_nadovogo-6653.html (дата звернення: 19.02.2026).

4. Орлова В. З'явилися суперечливі дані про поранення начальника Генштабу РФ Герасимова. URL: <https://www.unian.ua/war/valeriy-gerasimov-chi-otrimav-nachalnik-genshtabu-zbroynih-sil-rosiji-poranennya-pid-izyumom-novini-harkova-11808663.html> (дата звернення: 19.02.2026).

5. Піддубний М. Шойгу та Герасімов йдуть у тінь. Кремлю не вдається приховати тривалу відсутність глав міноборони та Генштабу у публічному просторі. URL: <https://nv.ua/ukr/world/countries/de-shoygu-ta-gerasimov-kudi-znik-shoygu-kudi-propav-shoygu-2022-50228336.html> (дата звернення: 19.02.2026).

6. Пригожина ввіймали у Венесуелі! Генерал не вмер!?! Прямо зараз «Вагнер» атакує кордон США. URL:

[https://www.youtube.com/watch?v= 4TF3kdu1Tlo](https://www.youtube.com/watch?v=4TF3kdu1Tlo) (дата звернення: 19.02.2026).

7. Соколова Ю. Після повідомлень про поранення: Герасимова не помітили на параді в Москві. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20220509-pislya-povidomlen-pro-poranennya-gerasymova-ne-pomityly-na-paradi-v-moskvi/> (дата звернення: 19.02.2026).

8. Степанова О. Натякнули, що Пригожин живий: ПБК «Вagner». URL: <https://expert.in.ua/svit/natyaknuly-shho-prygozhyn-zhyvyj-pvk-vagner-opublikuvav-kadry-z-afryky-video/> (дата звернення: 19.02.2026).

9. Brugen I. Where Is Gerasimov? Putin's Top General Missing Two Weeks After Death Rumor. URL: <https://www.newsweek.com/where-gerasimov-crimea-attack-killed-dead-rumors-1862831> (дата звернення: 19.02.2026).

10. Osborn A. Where are Russian generals Gerasimov and Surovikin after Wagner rebellion? URL: <https://www.reuters.com/world/europe/where-are-russias-top-generals-rumours-swirl-after-mercenary-mutiny-2023-06-28/> (дата звернення: 19.02.2026).

11. Russia's Top General Shown In Video For First Time Since Failed Wagner Mutiny. URL: <https://www.rferl.org/a/russia-gerasimov-video-mutiny/32496689.html> (дата звернення: 19.02.2026).

12. Russia's top general visits troops in Ukraine to discuss next steps. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russias-top-general-visits-troops-ukraine-discuss-next-steps-2024-02-21/> (дата звернення: 19.02.2026).